

# De Handelingen van Andreas<sup>1</sup>

## Inleiding

Van de handelingen is geen gave versie bewaard gebleven. Gregorius van Tours geeft volgens de Engelse vertaler over het geheel het beste idee van hoe de oorspronkelijke handelingen eruit hebben gezien.

Hier volgt een compleet uittreksel dat de vertaler uit diverse bronnen heeft samengesteld.

### (H) Andreas naar Achaje uitgezonden, wonderen in Turkije

1. Na de opstanding verspreidden de discipelen zich over verschillende landen. Andreas ging naar de provincie Achaje,<sup>2</sup> maar Mattheüs ging naar de stad van Mermidona.<sup>3</sup>

2. Andreas verliet Mermidona en kwam terug in het gebied dat hem toegewezen was. Terwijl hij met zijn leerlingen wandelde, ontmoette hij een blinde man die zei: 'Andreas, apostel van Christus, ik weet dat u mijn zicht kunt herstellen, maar dat wil ik niet. Vraag alleen degenen die bij u zijn om mij genoeg geld te geven om mijzelf behoorlijk te voeden en te kleden.' Andreas zei: 'Dit is de stem van de duivel, die niet toe wil staan dat het zicht van deze man hersteld wordt,' hij raakte zijn ogen aan en genas hem. Toen, omdat hij alleen een afzichtelijk grof kleed aanhad, zei Andreas: 'Doe hem het vieze kleed uit en geef hem nieuwe kleren.' Iedereen stond klaar om zijn kleding uit te doen en Andreas zei: 'Geef hem wat hij nodig heeft,' en hij ging dankbaar naar huis.

3. Demetrius uit Amasea<sup>4</sup> bezat een Egyptische jongen waar hij erg gesteld op was, deze stierf door koorts. Demetrius die van de wonderen van Andreas gehoord had, kwam, viel aan zijn voeten neer en vroeg hem om hulp. Andreas had medelijden met hem, ging naar zijn huis, hield een erg lange preek, keerde zich naar de baar, wekte de jongen op en gaf hem aan zijn meester terug. Iedereen geloofde en liet zich dopen.

4. Een Christelijke jongen die Sostratus heette, kwam naar Andreas voor een onderonsje en zei hem: 'Mijn moeder koerstert een te veroordelen hartstocht voor mij, ik heb haar afgewezen en nu is ze naar de proconsul gegaan om mij de schuld te geven. Ik zou liever sterven dan om haar tentoon te stellen.'

De wachters kwamen en namen de jongen mee. Andreas bad en ging met hem mee. De moeder beschuldigde hem en de proconsul vroeg hem om zichzelf te verdedigen. Hij bleef stil en ging hiermee door totdat de proconsul ophield met zijn rechtszitting. De moeder begon te huilen.

Andreas zei: 'Ongelukkige vrouw die niet bang bent om uw zoon op te laten draaien voor uw eigen angst.'

Zij zei tegen de proconsul: 'Vanaf het moment dat mijn zoon zijn slechte wens ten uitvoer bracht is hij steeds in gezelschap van deze man geweest.'

De proconsul werd woedend, gaf opdacht om de jongen in de leren zak voor oudermoordenaars te naaien, in de rivier te verdrinken en Andreas op te sluiten in de gevangenis totdat zijn straf was voltrokken.

Andreas bad en er kwam een aardbeving, de proconsul viel van zijn stoel, iedereen viel ter aarde en de moeder verstarde en stierf. De proconsul viel neer aan de voeten van Andreas en bad om genade. De aardbeving en bliksem stopte en hij

genas wie gewond geraakt was. De proconsul en zijn huishouden werden gedoopt.

5. De zoon van Cratinus uit Sinope,<sup>5</sup> ging in het bad van de vrouwen baden en raakte door een demon bezeten. Cratinus schreef Andreas om hem te hulp te komen, hijzelf had koorts en zijn vrouw oedeem. Andreas ging er in een voertuig heen. De jongen, die door de boze geest gekweld werd, viel aan zijn voeten neer en schreeuwde het uit. Hij ging naar het bed van Cratinus toe en zei dat het zijn verdiende loon was om zo te lijden vanwege zijn losbandige leven. Hij vroeg hem op te staan en niet langer te zondigen, hij was genezen. De vrouw werd berispt voor haar ontrouw. 'Als zij zal terugkeren naar haar eerdere zonde, laat haar dan nu niet genezen worden. Als zij er afstand van kan doen, laat haar dan genezen worden.' Het water onder haar huid brak open en zij was genezen. De apostel brak brood en gaf het haar. Zij dankte God, geloofde met heel haar huis en viel niet meer in zone terug. Hierna stuurde Cratinus via zijn dienaren grote kado's aan Andreas en vroeg hem, samen met zijn vrouw, om deze persoonlijk in ontvangst te nemen. Maar hij weigerde en zei: 'Het staat u vrij om ze aan de armen te geven.'

6. Hierna ging hij naar Nicea,<sup>6</sup> waar zeven duivels tussen de graven langs de weg leefden. Midden op de dag stenigden zij voorbijgangers en velen werden gedood. Heel de stad ging naar buiten om Andreas met olijftakken te begroeten en riep: 'Onze redding komt van u, O godsman!' Toen zij hem van alles op de hoogte gebracht hadden zei hij: 'Als u in Christus gelooft dan zult u bevrijd worden.' Zij riepen: 'Dat zullen wij!' Hij dankte God en gebood de demonen om zich te openbaren. Zij kwamen in de gestalte van honden. Hij zei: 'Dit zijn uw vijanden, als u uitvoering geeft aan uw geloof dat ik hen in Jezus Naam kan uitdrijven, dan zal ik dat doen.' Zij riepen uit: 'Wij geloven dat Jezus Christus, die u predikt, de Zoon van God is.' Toen beval hij de demonen om naar droge en dorre plaatsen te gaan en, tot op de laatste dag, geen mens te pijnigen. Zij gromden en verdwenen. De apostel doopte het volk en stelde Callistus als voorganger aan.

7. Bij de poort van Nicomedia<sup>7</sup> kwam hij een dode man die op een draagbaar lag tegen. Zijn oude vader kon nauwelijks nog lopen en werd door dienaren ondersteunt. Zijn moeder had haar haren uitgetrokken en hilde.

'Wat is er gebeurt?' Vroeg hij. 'Hij was alleen in zijn kamer toen zeven honden op hem afrenden en hem doodden.' Andreas zuchtte en zei: 'Dit is een hinderlaag van de demonen die ik uit Nicea heb weggestuurd. Wat zult u doen vader als ik u uw zoon teruggeef?' 'Ik heb niets dat kostbaarder is dan hemzelf, ik zal hem geven.'

Hij bad: 'Laat de geest van deze jongen terugkeren.' De getrouwen reageerden met: 'Amen!'

Andreas beval de jongen om op te staan en hij stond op. Iedereen riep: 'Groot is de God van Andreas!' De ouders boden grote geschenken aan, die hij weigerde, maar de jongen nam hij mee naar Macedonië,<sup>8</sup> hem onderwijzende.

8. Aan boord van een schip zeilde hij door de Hellespont<sup>9</sup> over de route naar Byzantium.<sup>10</sup> Er kwam een grote storm en toen Andreas bad werd het rustig. Zij kwamen in Byzantium aan.

### (H) Doorreis naar Thracië, meer wonderen

9. Vandaar gingen zij door naar Thracië<sup>11</sup> en zij ontmoetten een bende gewapende mannen die aanstalten maakten om

hen aan te vallen. Andreas maakte het teken van het kruis tegenover hen en bad dat zij machteloos gemaakt zouden worden. Een stralende engel raakte hun zwaarden aan en zij vielen neer. Andreas trok met zijn gevolg verder terwijl zij hem prezen. De engel vertrok in een schitterend licht.

10. In Perinthus<sup>12</sup> vond hij een schip dat naar Macedonië ging en een engel zei hem aan boord te gaan. Terwijl hij predikte bekeerden de kapitein en de andere luisteraars zich. Andreas aanbad God Die zichzelf op zee bekend gemaakt had.

#### (H) Doorreis naar Filippi, het familiehuwelijk

11. In Filippi waren er twee broers, waarvan er één twee zonen had en de ander twee dochters. Zij waren rijk en voornaam en zeiden: 'Er is geen familie die zo goed is als de onze in deze plaats, laten wij onze zonen met onze dochters trouwen.' Dat werd dus overeengekomen en de vader van de zonen betaalde het onderpand.

Op de trouwdag kwam er een woord van God naar hen toe: *'Wacht tot mijn dienaar Andreas komt, hij zal u vertellen wat u moet doen.'* Alle voorbereidingen waren getroffen en de gasten uitgenodigd, maar zij wachtten. Na drie dagen kwam Andreas, zij gingen hem met kransen tegemoet en vertelden hem hoe hen opgedragen was om op hem te wachten en hoe de zaken ervoor stonden. Zijn gezicht straalde zodat zij verbaasd naar hem staarden. Hij zei: 'Laat u niet bedriegen mijn kinderen, toon liever berouw, want door te bedenken om hen die verwant zijn uit te huwelijken heeft u gezondigd. Wij verbieden of schuwen het huwelijk niet, het is een goddelijke instelling, maar wij veroordelen incestueuze verbanden.' De ouders waren bezwaard en vroegen om vergeving. Het jonge stel zag het gezicht van Andreas als dat van een engel en zei: 'Wij weten zeker dat uw onderwijs waar is.' De apostel zegende hen en vertrok.

#### (H) De rijke jonge man die zich bekeert

12. In Thessaloniki<sup>13</sup> was er een rijke jonge man, Exoos, die zonder dat zijn ouders het wisten langskwam en vroeg om de weg van de waarheid te leren kennen. Hij werd onderwezen, geloofde en volgde Andreas in het zorgdragen voor zijn aardse bezit. Zijn ouders hoorden ervan dat hij in Filippi was en trachtten hem met geschenken om te kopen om Andreas te verlaten. Hij zei: 'Als het zou zijn dat u deze rijkdom niet had, dan zou u de ware God kennen en aan Zijn toorn ontsnappen.' Ook Andreas kwam van de derde verdieping naar beneden en predikte aan hen, maar tevergeefs. Hij ging naar binnen en sloot de deuren van het huis. Zij trommelden een bende op en kwamen terug om het huis te verbranden, roepend: 'Dood aan de zoon die zijn ouders verloochend heeft.' Zij brachten fakkels, riet en takkenbossen mee en staken het huis in brand, het laaide op. Exoos nam een fles water en bad: 'Heer Jezus Christus, in Wiens hand de aard van alle elementen is, Die het droge nat maakt en het natte droog, Die het hete koelt en aanwakkert wat geblust is, blus dit vuur zodat Uw dienaren niet slecht worden, maar juist meer aangewakkerd worden om te geloven.' Hij besprenkelde de vlammen en zij doofden. 'Hij is een tovenaer geworden,' zeiden zijn ouders. Zij namen ladders om omhoog te klimmen en hen te doden, maar God verblindde hen. Zij bleven dus koppig, maar een inwoner die Lysimachus heette zei: 'Waarom volhouden? God vecht voor hen. Hou op, anders wordt u nog verteerd door hemels vuur!' Zij waren geraakt en zeiden: 'Dit is de waarachtige God!' Het was al nacht, maar een licht straalde naar buiten en zij herkregen hun zicht. Zij gingen naar boven, vielen

voor Andreas neer en vroegen vergeving. Hun berouw deed Lysimachus zeggen: 'De Christus die Andreas predikt is werkelijk de Zoon van God!' Iedereen bekeerde zich, behalve de ouders van de jonge man, die hem vervloekten en naar huis terug gingen, hun geld kwam ten goede aan het algemene nut. Vijftig dagen nadat zij plotseling gestorven waren, gaven de bewoners, die van de jonge man hielden, de eigendommen aan hem terug. Hij verliet Andreas niet maar gaf zijn vermogen aan de armen.

#### (H) Andreas in Thessaloniki, een lamme loopt een dode staat op en meer wonderen

13. De jonge man vroeg aan Andreas om met hem naar Thessaloniki te gaan. Iedereen verzamelde zich (daar) in het theater, blij om hun favoriet te zien te krijgen. De jonge man predikte voor hen, Andreas zweeg en iedereen was verbaasd over zijn wijsheid. Het volk riep uit: 'Red de zoon van Carpianus die ziek is, dan zullen wij geloven!' Carpianus ging naar zijn huis en zei tegen de jongen: 'Vandaag zult u genezen worden Adimantus.' Hij zei: 'Dan komt mijn droom uit, in een visioen zag ik een man mij genezen.' Hij stond op, kleepte zich aan en rende naar het theater, hij liep zijn vader eruit en viel voor de voeten van Andreas neer. Het volk dat hem na drieëntwintig jaar zag lopen riep: 'Niemand is te vergelijken met de God van Andreas.'

14. Een inwoner had een zoon die door een onreine geest bezeten was en om diens genezing vroeg. De demon die voorzag dat hij uitgeworpen werd, nam de zoon mee naar binnen een kamer in en liet hem zichzelf ophangen. De vader zei: 'Breng hem naar het theater, ik geloof dat deze vreemdeling in staat is om hem op te wekken.' Ditzelfde zei hij tegen Andreas. Andreas zei tegen het volk: 'Wat zal het u opleveren als u dit zou zien gebeuren en niet zou geloven?' Zij zeiden: 'Vrees niet, wij zullen geloven.' De jongen werd opgewekt en zij zeiden: 'Dat is voldoende, wij geloven!' En met fakkels en lampen begeleidden zij Andreas naar het huis, want het was nacht en drie dagen lang onderwees hij hen.

15. Medias uit Filippi kwam en bad voor zijn zieke zoon. Andreas veegde de tranen van zijn wangen, aaide over zijn hoofd en zei: 'Wees getroost, geloof alleen,' en hij ging met hem mee naar Filippi. Toen zij de stad binnen kwamen, kwam een oude man hen tegemoet die smeekbeden deed voor zijn zonen. Deze (zonen) had Medias vanwege een onuitsproken<sup>14</sup> misdaad gevangen genomen en door de zweren teerden zij weg. Andreas zei: 'Hoe kunt u hulp vragen voor uw zoon terwijl u deze mannen gebonden houdt? Maak eerst hun kettingen los, want uw onvriendelijkheid weerhoudt mijn gebeden.' Medias zei berouwvol: 'Ik zal deze twee en nog zeven anderen waarvan u niet verteld is vrijlaten.' Zij werden gebracht, drie dagen verzorgd, genezen en vrijgelaten. Daarna genas de apostel de zoon Philomedes die tweeëntwintig jaar ziek geweest was. Het volk riep uit: 'Genees ook onze zieken!' Andreas gaf Philomedes de opdracht om hen in hun huizen te bezoeken en hen op te dragen om in Naam van Jezus Christus, door Wie hijzelf genezen was, op te staan. Zo gebeurde het, iedereen geloofde en gaf geschenken die Andreas niet aannam.

16. Nicolaüs was een bewoner die een vergulde wagen met vier muilezels en vier witte paarden schonk, het was zijn kostbaarste bezit, voor de genezing van zijn dochter. Andreas glimlachte: 'Ik neem uw geschenken aan, maar niet de zichtbare. Als u dit schenkt voor uw dochter, wat schenkt

u dan voor uw ziel? Dat is wat ik van u verlang, dat de innerlijke mens de Waarachtige God zal herkennen, aardse dingen afwijst en eeuwige verlangt.' Hij overtuigde iedereen om hun afgoden te verlaten en genas het meisje. Zijn roem verspreidde zich in heel Macedonië.

17. De volgende dag riep een jonge man tijdens zijn onderwijs: 'Wat heeft u met ons te maken? Bent u gekomen om ons uit onze woonplaats te sturen?' Andreas gebood hem: 'Wat doet u?' 'Ik heb vanaf zijn jeugd in deze jongen gewoond en er nooit aan gedacht om hem te verlaten. Maar drie dagen geleden hoorde ik zijn vader zeggen: 'Ik zal naar Andreas gaan.' Nu ben ik bang voor de pijnigingen die u ons brengt en zal ik vertrekken.' De geest verliet de jongen en velen kwamen met de vraag: 'In wiens naam geneest u de zieken?' Ook filosofen kwamen om met hem te discussiëren en niemand kon zijn onderwijs weerleggen.

#### (H) Andreas door Virinius voor de beesten geworpen

18. In die tijd ging iemand die tegen hem was naar de proconsul Virinius toe en zei: 'Er is een man in Thessaloniki opgestaan die zegt dat de tempels vernietigd moeten worden, ceremonies opgeheven, de aloude wetgeving afgeschaft en één God, Wiens dienaar hij is, aanbeden.' De proconsul stuurde soldaten en wachters om Andreas gevangen te nemen. Zij vonden zijn woning en toen zij binnen kwamen, straalde zijn gezicht zo sterk dat zij uit angst neervielen. Andreas vertelde aan wie aanwezig was wat de proconsul beoogde. Het volk keerde zich tegen de soldaten, maar Andreas stopte hen. De proconsul kwam aan en trof Andreas niet aan op de afgesproken plaats. Hij was zo woedend als een leeuw en stuurde nog twintig mannen. Toen zij aankwamen, stonden zij beschaamd en zeiden niets. De proconsul stuurde nog een grote groep om hem met geweld te halen. Andreas zei: 'Bent u voor mij gekomen?'

'Ja, als u de tovenaars bent die zegt dat de goden niet aanbeden moeten worden.'

'Ik ben geen tovenaars, maar de apostel van Jezus Christus Die ik predik.'

Daarop trok één van de soldaten zijn zwaard en riep: 'Wat heb ik met u te maken Virinius, dat u mij stuurt naar iemand die mij niet alleen uit dit aardewerk kan werpen, maar ook door zijn kracht kan verbranden? Als u zelf zou durven komen, dan zou u hem geen kwaad doen!' De duivel verliet de soldaat en hij viel dood neer. Hierna kwam de proconsul zelf, hij stond voor Andreas, maar kon hem niet zien.

'Ik ben het die u zoekt.' Zijn ogen werden geopend en hij zei kwaad: 'Wat is dat voor waanzin waarmee u ons en onze officieren veracht? U bent zeker wel een tovenaars. Nu zal ik u voor de beesten gooien, vanwege het minachten van onze goden en ons, dan zullen wij zien of de gekruisigde die u predikt u zal helpen!'

Andreas: 'U moet geloven proconsul, in de Waarachtige God en Zijn Zoon die Hij gezonden heeft, zeker omdat één van uw mannen nu dood is.'

Na lang gebeden te hebben raakte hij de soldaat aan: 'Sta Op! Mijn God Jezus Christus wekt u op!' Hij stond op en bleef gezond staan. Het volk riep: 'Glorie is aan onze God!' De proconsul: 'Geloof toch niet O volk, geloof die tovenaars niet!'

Zij zeiden: 'Dit is geen tovenarij, maar gezond en waarachtig onderwijs.'

De proconsul: 'Ik zal deze man voor de beesten gooien en over u aan Caesar schrijven, zodat u zult vergaan door het verachten van zijn wetten.'

Zij wilden hem stenigen en zeiden: 'Schrijf aan Caesar dat de Macedoniërs het woord van God ontvangen hebben, hun

afgoden verlaten hebben en de Waarachtige God aanbidden.'

Hierop ging de proconsul woedend naar het gerechtsgebouw terug. 's Morgens liet hij beesten naar het stadion brengen en ook de apostel werd, aan zijn haren getrokken en met knuppels geslagen, daar naartoe gebracht. Allereerst stuurden zij een woest zwijn die drie keer om hem heen liep en hem niet aanraakte. Het volk prees God. Een stier die door dertig soldaten in bedwang gehouden en door twee jagers opgehitst werd deed Andreas niets, maar scheurde de jagers brullend aan stukken en viel dood neer.

'Christus is de ware God!' Riep het volk.

Er werd een engel gezien die afdaalde en de apostel sterkte. De woedende proconsul stuurde een woest luipaard dat iedereen met rust liet behalve de zoon van de proconsul, die hij greep en wurgde. Maar Virinius was zo boos dat hij er niets van zei of om gaf. Andreas zei tegen het volk: 'Herken nu dat dit de waarachtige God is, Wiens macht de beesten onderwerpt, hoewel Virinius hem niet kent. Maar om uw geloof nog sterker te maken zal ik zijn dode zoon opwekken en zijn dwaze vader verwarren.'

Na een lang gebed wekte hij hem op. Het volk zou Virinius gedood hebben, maar Andreas weerhield hen en Virinius keerde verward naar het gerechtsgebouw terug.

#### (H) De slang gedood

19. Deze jonge man die de apostel volgde liet zijn moeder halen om Andreas te ontmoeten. Zij kwam en na onderwezen te zijn smeekte ze hem om bij hen in huis, dat door een grote slang verwoest was, te komen. Toen Andreas dichterbij kwam siste deze luid en zij kwam hem met opgeheven hoofd tegemoet. Het dier was vijftig kubit<sup>15</sup> lang en iedereen viel uit angst neer. Andreas zei: 'Verberg uw smerige hoofd dat u in het begin verheven hebt om de mensheid te kwetsen, gehoorzaam de dienaren van God en sterf.' De slang brulde, strengelde zich om een grote eik die vlakbij stond, kotste vergif en bloed uit en stierf.

Andreas ging de boerderij van de vrouw binnen, waar een kind dat door de slang gedood was dood neerlag. Hij zei tegen de ouders: 'Onze God Die u gered wil hebben, heeft mij hier naartoe gestuurd zodat u in Hem zou geloven. Ga en zie dat de moordenaar gedood is.' Zij zeiden: 'De dood van het kind maakt ons niet veel uit als wij gewroken worden.'

Zij vertrokken en Andreas zei tegen de vrouw van de proconsul:<sup>16</sup> 'Ga en wek de jongen op.' Zij ging, zonder twijfel, en zei: 'In de naam van mijn God Jezus Christus, sta gezond op!' De ouders keerden terug, troffen hun kind levend aan en vielen aan de voeten van Andreas neer.

#### (V) Andreas visioen over zijn sterven

20. De volgende nacht zag hij een visioen waarover hij vertelde: 'Luister naar mijn visioen geliefden. Ik keek en zag een grote berg hoog omhoog komen. Niets wat van de aarde was stond erop, maar ze scheen alleen met zo'n sterk licht dat het leek alsof zij de hele wereld verlichtte. Ik bleef kijken en naast mij stonden mijn geliefde broers Petrus en Johannes. Johannes reikte Petrus zijn hand aan en bracht hem naar de top van de berg. Hij keerde naar mij terug en vroeg mij om Petrus achterna omhoog te gaan, zeggend: 'Andreas, u moet de beker van Petrus drinken.' Hij reikte zijn hand en zei: 'Kom dichterbij mij en strek uw handen uit zodat zij de mijne vasthouden en houd uw hoofd tegen mijn hoofd.' Toen ik dat deed merkte ik dat ik kleiner was dan Johannes. Hierna zei hij tegen mij: 'Wilt u de gelijkenis van dat wat u ziet begrijpen en wie het is die met u spreekt?' En ik zei: 'Ik verlang om dat te weten.' En hij zei tegen mij: 'Ik

*ben het Woord van het kruis waaraan u kort zult hangen, omwille van de Naam die u predikt.* Nog vele andere dingen zei hij tegen mij, waarover ik nu niets kan zeggen, maar zij zullen duidelijk worden als ik naar het offer kom. Maar laat nu iedereen die het woord van God ontvangen heeft samenkomen en laat mij hen bij de Heer Jezus Christus aanbevelen, dat Hij het vergunt om hen onberispelijk volgens Zijn onderwijs te bewaren. Want nu word ik verlost van het lichaam en ga naar de belofte die Hij, Die Heer van hemel en aarde is, mij beloofd en vergund heeft. De Zoon van de Almachtige, waarachtig God met de Heilige Geest, blijvend in de eeuwen der eeuwen.'

Alle broeders huilden en sloegen hun handen in het gezicht. Toen iedereen zich verzameld had zei Andreas: 'Weet geliefden, dat ik op het punt sta om u te verlaten, maar geloof in Jezus wiens woord ik predik, dat Hij u voor kwaad zal behoeden, dat de oogst die ik in u gezaaid heb niet door de vijand ingezameld zal worden, dat wil zeggen, de kennis en het onderwijs van mijn Heer Jezus Christus. Maar laten wij altijd bidden en sterk in het geloof staan, zodat de Heer alle onkruid van overtredingen kan uitroeien en het vergunt om u als zuiver graan te verzamelen in Zijn hemelse schuur.' Op deze manier onderwees hij hen vijf dagen lang en bevestigde hen. Daarna spreidde hij zijn handen uit en bad: 'Bewaar, smee ik U Heer, deze kudde die Uw redding niet kende, zodat de boze hen niet zal overwinnen, maar dat zij eeuwig in staat zijn om ongeschonden te bewaren wat zij, op uw gebod en door middel van mij, ontvangen hebben.' Iedereen reageerde met: 'Amen!'

Hij nam brood, brak het met dankzegging, gaf het aan een ieder en zei: 'Ontvang de genade die Christus onze Heer God u, door mij zijn dienaar, geeft.'

Hij kuste iedereen en beval hen aan bij de Heer, vertrok naar Thessaloniki en na daar twee dagen onderwijs gegeven te hebben, ging hij bij hen weg.

#### (H) Andreas bekeert proconsul Lesbius in Achaje

21. Vele gelovigen vergezelden hem in twee schepen vanuit Macedonië en iedereen verlangde om op het schip van Andreas te zijn en naar hem te luisteren. Hij zei: 'Ik weet wat u wenst, maar het schip is te klein. Laat de dienaren en de bagage in het grotere schip gaan en u met mij in dit.' Hij gaf hen Anthimus mee om hen te troosten en gebood hen (anderen?) om in een ander schip te gaan, met de opdracht om altijd dichtbij te blijven... zodat zij hem zien zouden en het woord van God (toch) konden horen. Terwijl hij wegdommelde viel iemand overboord. Anthimus schudde hem wakker, roepend: 'Help ons goede meester, een van uw dienaren verdrinkt!' Hij bestrafte de wind, het werd rustig en de man werd door de golven naar het schip gevoerd. Anthimus hielp hem aan boord en iedereen stond verbaasd. Op de twaalfde dag kwamen zij in Patras<sup>17</sup> in Achaje aan, gingen van boord en de herberg binnen.

22. Velen vroegen of hij hen wilde logeren, maar hij zei dat hij alleen daar kon gaan waar God het hem opdroeg. Die nacht had hij geen openbaring en de volgende nacht, toen hij hier bedrukt over was, hoorde hij een stem zeggen: '*Andreas, ik ben altijd bij u en verlaat u niet,*' en hij was blij.

In een visioen werd aan de proconsul Lesbius duidelijk gemaakt dat hij hem in huis moest nemen, hij stuurde een boodschapper naar hem toe. Hij kwam en toen hij de kamer van de proconsul binnen kwam, trof hij hem als dood liggend met gesloten ogen aan. Hij porde hem in de zij en zei: 'Sta op en vertel wat u overkomen is.'

Lesbius zei: 'Ik verafschuwde de weg die u onderwijst en stuurde soldaten in een schip naar de proconsul van Macedonië om u geboeid naar mij toe te brengen, maar zij leden schipbreuk en bereikten hun bestemming niet. Terwijl ik bij mijn bedoeling bleef om uw weg te vernietigen verschenen er twee zwarte mannen die mij geselden en zeiden: 'Wij kunnen hier niet langer standhouden, want de man die u wilt vervolgen komt eraan. Dus vannacht, nu wij de macht nog hebben, zullen wij onszelf op u wreken.' Zij sloegen mij vreselijke en lieten mij achter, maar bid u nu dat ik vergeven en genezen zal zijn.' Andreas predikte het woord en iedereen geloofde. De proconsul werd genezen en in zijn geloof bevestigd.

23. Trophima nu, die eerst de minnares van de proconsul was en nu getrouwd met een ander, verliet haar man en sloot zich aan bij Andreas. Haar man ging naar haar meesteres<sup>18</sup> toe en zei dat zij haar affaire met de proconsul hernieuwd had. De vrouw zei woedend: 'Dus daarom heeft mijn man mij de afgelopen zes maanden verlaten!' Zij riep haar lijfwacht, liet Trophima als een prostitué veroordelen en stuurde haar naar een bordeel.

Lesbius wist hier niets van en werd, als hij naar haar vroeg, door zijn vrouw om de tuin geleid. In het bordeel bad Trophima voortdurend, ze hield het evangelie aan haar borst en niemand kon haar benaderen. Op een dag greep iemand haar met geweld en het evangelie viel op de grond. Zij riep God om hulp en een engel kwam, waarna de jongen dood neerviel. Hierna wekte zij hem op en heel de stad rende erheen om het te zien.

De vrouw van Lesbius ging met haar lijfwacht naar het bad en terwijl zij baadden kwam er een lelijke demon die hen beide doodde. Andreas hoorde ervan en zei: 'Dat is het oordeel van God voor hun misbruik van Trophima.' De verzorgster van de vrouw die al op leeftijd was, werd naar de plaats (waar het gebeurt was) gedragen en smeekte om (genade voor) haar. Andreas zei tegen Lesbius: 'Wilt u dat zij wordt opgewekt?'

'Nee, na al het kwaad wat zij heeft aangericht.'

'Wij moeten niet onbarmhartig zijn.'

Lesbius ging naar het praetorium en Andreas wekte zijn vrouw op die daar (daarna) met een beschaamd gezicht bijstond. Hij gebood haar om naar huis te gaan en te bidden. Zij zei: 'Verzoen mij eerst met Trophima die ik beschadigd heb.'

'Zij koestert geen wrok tegen u.'

Hij riep haar en zij verzoenden zich, de vrouw heette Callisto. Lesbius, die groeide in geloof, kwam op een dag bij Andreas en beleed al zijn zonden. Andreas zei: 'Ik dank God mijn zoon, dat u het oordeel dat komt vreest. Wees sterk in de Heer in wie u gelooft.' Hij nam hem bij de hand en wandelde met hem langs de kust.

#### (H) Veertig doden worden opgewekt

24. Samen met anderen gingen zij op het zand zitten, terwijl hij onderwees. Vlakbij hen spoelde een lijk uit zee aan. Andreas zei: 'Wij moeten te weten komen wat de vijand met hem gedaan heeft.' Dus wekte hij hem op, gaf hem een kleed en droeg hem op om zijn verhaal te doen.

Hij zei: 'Ik ben de zoon van Sostratus uit Macedonië en net uit Italië gekomen. Op weg naar huis hoorde ik van een nieuwe leer en wilde er meer over te weten komen. Onderweg hierlangs leden wij schipbreuk en iedereen is verdrinken.'

Langzaam kwam hij er achter en werd er zich bewust van dat Andreas de man was die hij zocht, hij viel neer aan zijn voeten en zei: 'Ik weet dat u de dienaar van de

Waarachtige God bent. Ik smeed u voor mijn reisgenoten dat zij ook opgewekt worden en Hem leren kennen.'

Hierop gaf Andreas hem instructies en bad daarna tot God om de lichamen van de andere verdrinken mannen te tonen. Negenendertig spoelden aan land en iedereen die aanwezig was bad voor hen om opgewekt te worden.

De jongen (die) Philopator (heette) zei: 'Mijn vader heeft mij hiernaartoe gestuurd met veel geld. Nu lastert hij God en Zijn onderwijs, laat dat niet zo zijn.'

Andreas gaf opdracht om de lichamen te verzamelen en zei: 'Wie wilt u eerst opgewekt hebben?' Hij zei: 'Warus, mijn pleegbroer.' Dus werd hij eerst opgewekt en daarna de overige achtendertig. Andreas bad voor ieder afzonderlijk en zei tegen de broeders om ieder een hand van iemand vast te pakken en te zeggen: 'Jezus Christus, de Zoon van God, wekt u op!' Lesbius gaf veel geld aan Philopator om te vergoeden wat hij verloren had en hij bleef bij Andreas.

#### (H) In Korinthe, het doodgeboren onwettige kind

25. Een vrouw, Calliopa, was met een moordenaar getrouwd en had een onwettig kind waardoor zij leed in haar zwangerschap. Zij vroeg haar zus om Diana<sup>19</sup> voor hulp aan te roepen. Toen ze dat deed verscheen die nacht de duivel aan haar en zei: 'Waarom valt u mij lastig met nutteloze gebeden? Ga naar Andreas in Achaje.' Zij kwam en hij ging met haar mee (terug) naar Korinthe, Lesbius was erbij. Andreas zei tegen Calliopa: 'U verdient het om te lijden voor uw slechte leven, geloof in Christus en dan zult u verlost worden, maar het kind zal dood geboren worden.' En zo gebeurde het.

#### (H) Sostratus sluit zich aan bij Andreas

26. Andreas deed vele tekenen in Korinthe. In een visioen werd Sostratus, de vader van Philopator, opgeroepen om Andreas te bezoeken. Hij ging eerst naar Achaje en kwam daarna naar Korinthe. Hij ontmoette Andreas die naast Lesbius wandelde, herkende hem vanuit zijn visioen en viel aan zijn voeten neer.

Philopator zei: 'Dit is mijn vader die te weten wil komen wat hij moet doen.'

Andreas: 'Ik weet dat hij gekomen is om de waarheid te leren kennen, wij danken God Die zichzelf aan gelovigen openbaart.'

Leontius, de dienaar van Sostratus, zei tegen hem: 'Ziet u heer hoezeer de voeten van deze man stralen?'

'Ik zie het mijn waarde,' zei Sostratus, 'laten wij hem nooit verlaten, maar met hem leven en de woorden van eeuwig leven horen.'

De volgende dag boden zij Andreas vele geschenken aan, maar hij zei: 'Wat mij betreft neem ik niets van u aan, behalve uw eigen persoon. Als ik geld verlangd had, Lesbius is rijker.'

#### (H) De vijand ligt altijd in hinderlaag

27. Enige dagen later droeg hij hen op om een bad klaar te maken. Toen zij erheen gingen zagen zij een oude man met een demon, hevig bevend. Terwijl hij over hem nadacht kwam er nog iemand, een jongen het bad uit die aan zijn voeten neerviel en zei: 'Wat hebben wij met u te maken Andreas? Bent u hier gekomen om ons uit onze woningen weg te sturen?'

Andreas zei tegen het volk: 'Vrees niet,' en dreef beide demonen uit. Daarna, terwijl hij baadde, zei hij tegen hen: 'De vijand van de mensheid ligt overal in hinderlaag, in baden en rivieren, daarom moeten wij altijd de Naam van de Heer aanroepen, zodat hij geen macht over ons zal hebben.'

Zij brachten de zieken naar hem om genezen te worden en dat deden ze ook uit andere steden.

#### (H) De redding van Nicolaus

28. Een oude man, Nicolaus, kwam met gescheurde kleren en zei: 'Ik ben vierenzeventig jaar oud en ben altijd een losbol geweest. Drie dagen terug hoorde ik over uw wonderen en onderwijs. Ik dacht erover om een nieuw blad om te slaan en aan de andere kant wilde ik dat niet. Terwijl ik twijfelde, nam ik een evangelie en bad tot God dat ik mijn vertier zou vergeten. Een paar dagen later was ik het evangelie dat ik bij mij had vergeten en ging naar het bordeel. De vrouw zij: 'Ga weg oude man, ga weg! U bent een engel van God, raak mij niet aan en kom niet dichterbij, want ik zie iets groots en bijzonders in u!' Toen herinnerde ik mij het evangelie en ben naar u gekomen voor hulp en vergeving.'

Andreas sprak lang over gebrek aan zelfbeheersing en bad vanaf het zesde tot het negende uur. Hij stond op, waste zijn gezicht en zei: 'Ik zal niet eten totdat ik weet of God genade aan deze man wil betonen.'

De tweede dag vastte hij, maar tot op de vijfde dag had hij geen openbaring. Toen hij hevig huilde zei hij: 'Heer, wij krijgen genade voor de doden en nu deze man die Uw grootheid wil leren kennen, waarom zou deze niet terugkeren en door U genezen worden?'

Een stem uit de hemel zei: '*U heeft voor de oude man overwonnen, maar net als dat u uitgeput bent door het vasten, laat ook hem vasten zodat hij gered kan worden.*'

Dus riep hij hem en predikte hem om zich te onthouden. Op de zesde dag vroeg hij alle broeders om voor Nicolaus te bidden, wat zij deden. Andreas ging eten en stond ook de rest toe om te eten. Nicolaus ging naar huis, gaf al zijn bezittingen weg en leefde zes maanden lang op droog brood en water, daarna stierf hij. Andreas was daar niet bij, maar op de plaats waar hij was hoorde hij een stem: '*Andreas, Nicolaus voor wie u voorbede gedaan hebt is de mijne geworden.*' En hij vertelde de broeders dat Nicolaus gestorven was en bad dat hij in vrede zou rusten.

#### (H) Utdrijvingen in Megara

29. Terwijl zij in die plaats verbleven kwam Anthipates uit Megara<sup>20</sup> op bezoek en zei: 'Als u enige vriendelijkheid bezit, in overeenstemming met het gebod van de Redder Die u predikt, toon het dan nu.' Hij vroeg naar zijn verhaal en vertelde het volgende.

Toen ik terugkwam van een reis hoorde ik de portier van mijn huis luid roepen. Hij vertelde mij dat hij, zijn vrouw en zoon door een demon gepijnigd werden. Ik ging naar boven en trof meer dienaren aan die met hun tanden knarsten. Ze renden naar mij toe en lachten als gekken. Ik ging verder omhoog en merkte dat zij mijn vrouw geslagen hadden. Zij lag daar met haar haren over haar gezicht, niet in staat om mij te herkennen. Genees haar en de anderen kunnen mij geen zier schelen.'

Andreas zei: 'Bij God is er geen aanzien van personen, laten wij erheen gaan.'

Zij trokken van Lacedaemon<sup>21</sup> naar Megara en toen zij het huis binnen kwamen riepen alle demonen uit: 'Wat doet u hier Andreas? Ga waar het u toegestaan is, dit is ons huis!' Hij genas de vrouw en alle bezeten personen. Anthipanes en zijn vrouw werden ferme aanhangers.

(H) Terug in Patras, genezing van Maxmilla, de vrouw van Egeas

30. Hij keerde naar Patras terug waar Egeas inmiddels proconsul geworden was. Een zekere Iphidamia die door een discipel die Sosias heette bekeerd was, kwam, greep zijn voeten vast en zei: 'Mijn bazin Maxmilla die koorts heeft, heeft u laten roepen. De proconsul staat met getrokken zwaard naast haar bed, hij wil zichzelf doden als zij het niet haalt.'

Hij ging naar haar toe en zei tegen Egeas: 'Doe uzelf geen kwaad maar stop uw zwaard terug op zijn plaats. Er komt een tijd dat u haar tegenover mij zult trekken.' Egeas begreep dit niet maar maakte ruimte. Andreas pakte de hand van Maxmilla, zij zweette het uit en was gezond. Hij droeg hen op om haar te eten te geven. De proconsul stuurde hem honderd zilverstukken, maar hij wilde ze niet aannemen.

(H) Meer wonderen in Patras

31. Op doorreis vandaar zag hij een zieke man in de modder liggen bedelen en hij genas hem.

32. Verderop zag hij een blinde man met vrouw en zoon en zei: 'Dit is inderdaad het werk van de duivel, hij heeft hen zowel lichamelijk als geestelijk verblind.' Hij opende hun ogen en zij geloofden.

33. Iemand die dit zag zei: 'Ik smeed u om naar de haven te komen, daar is een man, de zoon van een zeeman die al vijftig jaar ziek is. Hij is uit huis geworpen en hij ligt ongeneselijk, vol zweren en wonden langs de kust.' Zij gingen naar hem toe, de zieke man zei: 'Misschien bent u de discipel van die God Die alleen kan redden.' Andreas zei: 'Ik ben het die uit Naam van mijn God u weer gezond kan maken,' en vervolgde: 'In de Naam van Jezus Christus, sta op en volg mij.' Hij liet zijn vuile kleren achter en volgde, de pus en wormen vloeiden van hem af. Zij gingen de zee in en de apostel waste hem onder het aanroepen van de drie Namen en hij was gezond. Hij rende naakt door de stad, de Waarachtige God verkondigde.

(H) Stratocles bekeert zich

34. Op dat moment kwam de broer van de proconsul, Stratocles uit Italië aan. Een van zijn slaven van wie hij hield, Alcman, werd door een demon gegrepen en lag al schuimbekkend op de binnenplaats. Stratocles die ervan hoorde zei: 'Had de zee mij maar opgeslokt voordat ik dit gezien zou hebben!'

Maxmilla en Iphidamia zeiden: 'Wees getroost, er is hier een man van God, laten wij hem roepen.' Toen hij aankwam, nam hij de jongen bij de hand en liet hem gezond opstaan. Stratocles geloofde en sloot zich bij Andreas aan.

35. Maximilla ging dagelijks naar het gerechtsgebouw en liet Andreas roepen om daar onderwijs te geven. Egeas was boos naar Macedonië vertrokken omdat Maximilla hem sinds haar bekering verlaten had. Toen zij op een dag allemaal samengekomen waren, keerde hij tot hun grote angst terug. Andreas bad dat het hem niet zou lukken om die plaats binnen te komen totdat iedereen zich verspreid kon hebben. Egeas was plotseling onwel geworden en in die korte tijd gaf de apostel hen allemaal het teken en stuurde hen weg, (hij ging) zelf als laatste. Maar Maximilla benutte de eerstvolgende gelegenheid om het woord van God te ontvangen en ging weer naar huis.

(Hierna volgt het verhaal van Evodius en Uzala, zie verderop)

36. Hierna werd Andreas gevangen genomen en opgesloten door Egeas en iedereen kwam naar de gevangenis om onderwezen te worden. Na enkele dagen werd hij gegeseld en gekruisigd. Drie dagen hing hij al predikende en stierf, zoals het volledig uitgelegd is in het lijdensverhaal. Maxmilla balsemde en begroef zijn lichaam.

37. Uit het graf komt manna in de vorm van meel met olie. De hoeveelheid toont de onvruchtbaarheid van de komende periode, zoals ik in mijn eerste boek van wonderen al verteld heb. Ik heb het lijdensverhaal niet volledig verteld, omdat ik het goed uitgewerkt vindt door iemand anders.

38. Tot zover heb ik willen schrijven, onwaardig, ongeletterd etc.

Er zijn drie oude fragmenten die aan de handelingen van Andreas refereren.

(H) Het epistel van Titus

Toen uiteindelijk Andreas ook bij een huwelijk aankwam, ontbond ook hij een paar dat de bedoeling had om met elkaar te trouwen, mannen en vrouwen, en hij onderwees hen om heilig als alleenstaande te blijven.

(H) Traktaat van Evodius, bisschop van Uzala tegen de Manicheërs

Let erop dat in de handelingen van Leucius, die hij schreef uit naam van de apostelen, welke manier van doen u aanvaard van Maximilla, de vrouw van Egetes die, weigerde haar plicht aan haar echtgenoot na te komen en haar dienstmeid Euclia een bevel gaf voor haar man, als dekmantel. Zoals het daar geschreven staat, met vijandelijke verleidingen en make up en haar zo 's nachts verving als plaatsvervanger voor haarzelf, zodat hij, onwetend, haar als vrouw gebruikte.

Daar staat ook in geschreven dat toen diezelfde Maximilla en Iphidamia samen naar de apostel Andreas gingen luisteren, er een prachtig kind was. Hiervan wil Leucius ons laten begrijpen dat het of God was of tenminste een engel. Deze begeleidde hen naar de apostel Andreas en ging naar het pretorium van Egetes. Toen hij hun kamer binnen kwam gebruikte hij een vrouwenstem alsof die van Maximilla, klagend over het lijden van de vrouwen en van Iphidamia die daarop reageert. Toen Egetes deze dialoog hoorde vertrok hij.

(H) Van Evodius

In de handelingen die door Leucius geschreven zijn, dat de Manicheërs ontvangen hebben, staat dit geschreven:

Want bedrieglijke verzinsels, goede sier maken en het verzamelen van zichtbare dingen komen niet eens voort vanuit iemands eigen natuur, maar vanuit een man die uit vrije wil slechter geworden is door verleid te zijn.

Dat is vreemd genoeg zo in het origineel en vertaald. Maar dat is wat een beroep doet op degenen die over materiële zaken en verschijnselen nadenken alsof het slecht is.

Het volgende deel komt uit een Latijns manuscript uit de tiende of elfde eeuw.

#### (H) Fragment uit het preken van Andreas

1. . .bestaat er laksheid in u allemaal? Bent u nog niet helemaal overtuigd van uzelf dat u Zijn goedheid nog niet verdraagt? Laten wij eerbiedig zijn, laten wij onszelf verheugen in de belonende gemeenschap die van Hem komt. Laten wij tegen onszelf zeggen: ‘Gezegend is ons geslacht!’ Door wie wordt het geliefd? Gezegend is onze staat! Wie heeft ze genade betoond? Wij zijn niet ter aarde geworpen, wij die gekend zijn door zo’n grote Hoogheid. Wij zijn geen voortbrengsel van de tijd, tenslotte opgelost in de tijd zijnde. Wij zijn geen bewegend product, gemaakt om in zichzelf weer vernietigd te worden, of dingen die op aarde geboren zijn, daarin hun einde vindend. Wij behoren dus tot een Grootheid waar wij naar streven, waar wij het eigendom van zijn en wellicht tot een Grootheid die ons genadig is. Wij behoren het betere toe, daarom vluchten wij voor het ergere. Wij behoren het mooie toe, omwille waarvan wij de vuiligheid afwijzen. Tot de rechtvaardigen, door middel waarvan wij de onrechtvaardigen wegwerpen, tot de genadigen, door wie wij de ongenadigen afwijzen. Tot de Redder, door Wie wij de vernietiger herkennen. Tot het licht, waardoor wij de duisternis verworpen hebben. Tot de Ene, door Wie wij zijn afgekeerd van de velen. Tot de hemelse, door Wie wij het aardse hebben leren kennen. Tot de Blijvende, door Wie wij het voorbijgaande gezien hebben. Als wij verlangen om God dankzegging te offeren, of vertrouwen, of lofzang, of grootspraak, welke reden is beter dan dat wij door Hem erkend zijn?’

2. En na dit aan de broeders gezegd te hebben, stuurde hij ieder van hen naar zijn eigen huis terug met te zeggen: ‘Nooit is iemand van u enig moment door mij verlaten, u die dienaren van Christus bent, vanwege de liefde die in Hem is. Ook ik zal nooit door u verlaten zijn vanwege Zijn voorbede.’ Iedereen vertrok naar zijn huis en er was vele dagen vreugde hierom, terwijl Aegaetes er niet aan dacht om de beschuldiging tegen de apostel te vervolgen. Ieder van hen werd op dat moment bevestigd in hun hoop op de Heer. Zij kwamen zonder angst in de gevangenis samen, met Maximilla, Iphidamia en de rest, voortdurend, beschermd door de bescherming en genade van de Heer.

3. Maar op een dag toen Aegaetes hoorzittingen aan het houden was, toen herinnerde hij zich de zaak rondom Andreas. Als gestoken door een wesp liet hij de zaak die hij aan het behandelen was vallen, stond van de rechterstoel en rende snel naar het pretorium, in vuur en vlam vanuit liefde voor Maximilla en verlangend om haar met vleierijen te overtuigen. Maximilla was al eerder als hem vanuit de gevangenis het huis binnen gekomen. Hij ging erheen en zei tegen haar:

4. ‘Maximilla, uw ouders hebben mij goedgekeurd om uw echtgenoot te zijn. Zij gaven u mijn hand ten huwelijk, niet kijkend naar rijkdom, afkomst of bekendheid, maar het zou zijn vanwege de goede instelling van mijn ziel. En al is er veel dat ik u zou kunnen verwijten, zowel van dat wat ik uit handen van uw ouders genoten heb en u van mij tijdens heel ons leven, toch ben ik nu gekomen, de rechtszaal verlatend om één ding van u te leren, geef mij dan een redelijk antwoord. Als u dezelfde vrouw zou zijn als vroeger, met mij levend op de ons bekende wijze, slapend, pratend, samen met mij kinderen grootbrengend, dan zou ik op alle punten goed handelen, nee meer nog, dan zou ik de vreemdeling die ik gevangen houdt vrijlaten. Maar als u dat niet wilt, dan zal ik u geen kwaad doen, want dat kan ik werkelijk niet. Maar hem die u meer genegen bent dan mij,

die zal ik temeer pijnigen. Denk goed na Maximilla, aan wie van de twee u vasthoudt en geef mij morgen antwoord, want ik ben gewapend om deze noodmaatregel te treffen.

5. Na dit gezegd te hebben vertrok hij, maar Maximilla ging op het gebruikelijke uur samen met Iphidamia naar Andreas. Zij plaatste zijn handen voor haar eigen ogen en legde deze op haar mond, waarna ze hem de hele zaak uit de doeken deed, dat wat Aegaetes geëist had.

Andreas antwoordde haar: ‘Ik weet mijn kind Maximilla dat uzelf bewogen bent om de hele aantrekkingskracht van de huwelijks vereniging af te wijzen, verlangend om te stoppen met een vieze vervuilende manier van leven. Dit staat al lang stevig voor u [Ms. mij] vast, maar nu wenst u voor het vervolg een uitspraak van wat mijn mening is. Ik getuig, O Maximilla, doe het niet, laat u niet overwinnen door het dreigement van Aegaetes, laat u niet overweldigen door wat hij zegt. Vrees zijn schandelijke rechtszittingen niet, val niet voor zijn kunstige vleierijen. Stem niet in om uzelf over te leveren aan onzuivere betoveringen, maar verdraag al zijn pijnigingen die ons korte tijd in het vooruitzicht staan. Dan zult u hem volledig verdoofd zien staan en wegwijnen van u en iedereen die bij u hoort. Maar dat wat ik het allermeest aan u wilde zeggen is mij ontschoten, want ik rust niet totdat ik de zaak die ik voorzien heb voltooid heb, die via u persoonlijk plaatsvinden zal. Terecht zie ik Eva berouw hebben in u en in mijzelf Adam die terugkeert. Want dat wat zij door onwetendheid leed, dat zet u (voor wiens ziel ik strijd) nu recht door terug te keren. En dat wat de geest geleden heeft, die met haar omvergeworpen werd en van zichzelf afgegleden is, dat is rechtgezet in mij, met u die uzelf teruggebracht ziet. Want haar ontsparing heeft u verholpen door niet net als haar te lijden. En zijn onvolmaaktheid heb ik vervolmaakt door mijn toevlucht bij God te zoeken. Dat wat zij ongehoorzaam was heeft u gehoorzaamd, daar waar hij mee ingestemd heeft, daar vlucht ik voor weg. Wij zijn ons bewust van wat zij beide overtreden hebben, want het is uitgevaardigd dat iedereen zijn eigen val zal moeten herstellen.’

6. ‘Ik die het gezegd heb zoals het is wil dit nog zeggen: ‘Goed gedaan, natuur die gered bent omdat u sterk geweest bent en uzelf niet verborgen hebt.’<sup>22</sup> Goed gedaan ziel die het uitroept om wat u geleden hebt en tot uzelf terugkeert. Goed gedaan man die begrijpt wat het uwe is en najaagt wat het uwe is. Goed gedaan u die luistert naar wat gezegd is, want ik zie dat u groter bent dan de dingen die bedacht of besproken kunnen worden. Ik herken dat u krachtiger bent dan de dingen die u lijken te overmogen. Prachtiger dan de dingen die u in viezigheid neerwerpen, die u neerwiepen in vangenschap. Wees u dan bewust, O mens, van alles dat in uzelf is, dat u immaterieel bent, heilig licht, neigend naar Hem Die ongeboren is, dat u verstand heeft, hemels, transparant, zuiver, boven het lichamelijke, boven het wereldse, boven heersers, boven overheden, waarboven u werkelijk staat. Begrijp dan in welke staat u zich bevindt en ontvang een volledig bewustzijn en begrip waarin u uitmunt. Uw eigen gezicht ziende zoals het werkelijk is, alle banden verbrekend –ik bedoel niet alleen die van de geboorte, maar die de geboorte overstijgen, waarvan wij u de namen die geweldig groot zijn genoemd hebben,– verlang oprecht om Hem te zien Die aan u geopenbaard is. Hij Die niet tot stand gebracht is en Die u zo mogelijk alleen door te vertrouwen zult herkennen.’

7. ‘Deze dingen heb ik over u Maximilla gezegd, want de uitleg van de dingen die ik uitgesproken hebt past u. Net als

Adam in Eva stierf omdat hij met haar belijdenis instemde, zo leef ik nu in u die zich aan het gebod van de Heer houdt en staande houdt op de positie die u ingenomen hebt. Maar vertreed de bedreigingen van Aegaetes Maximilla, wetend dat wij God hebben Die ons genadig is. Blijf onbewogen onder zijn getier, maar blijf eerbaar en laat hem mij niet alleen straffen met zulke pijnigingen en boeien, maar laat hem mij voor de beesten werpen of in het vuur gooien en in de afgrond gooien. Wat moet ik nog meer zeggen? Er is alleen dit lichaam, laat hem dat misbruiken als hij dat wil, want het is familie van hemzelf.'

8. 'En toch zal ik weer tot u spreken Maximilla. Ik zeg u om uzelf niet aan Aegaetes over te geven. Vermijd zijn valstrikken, -want werkelijk Maximilla, ik heb mijn Heer tegen mij horen zeggen: *'Andreas, de duivel, de vader van Aegaetes, zal u uit deze gevangenis bevrijden.'* - Het is dus vanaf nu aan u om uzelf eerbaar en zuiver te bewaren, heilig, onbevlekt, oprecht, vrij van overspel, niet verzoend met de redeneringen van de vijand, onbuigzaam, onbreekbaar, zonder tranen, ongeschonden, niet weg te blazen, onverdeeld, niet struikelend en zonder sympathische gevoelens voor dat wat Kaïn gedaan heeft. Want als u uzelf niet overgeeft Maximilla aan wat hier tegenover staat, dan zal ook ik rusten, hoewel ik op deze wijze gedwongen wordt om dit leven te verlaten, dat wil zeggen, voor mijzelf. Maar als ik daaruit geworpen zou worden, ja ik die zo mogelijk baat bij u kan hebben, om (ook) anderen die aan mij gehecht zijn voordeel te doen, en als u overtuigd zou worden door de verhandelingen van Aegaetes en de vleierijen van zijn vader de slang, zodat u terug zou keren naar uw eerdere daden, weet dan dat ik vanwege u gepijnigd zal zijn totdat uzelf zou zien dat ik het leven veracht heb omwille van een ziel die het niet waard bleek.'

9. 'Ik vraag daarom ernstig aan de wijze mens die in u is, dat uw geest helder zicht blijft houden. Ik vraag uw geest die onzichtbaar is, dat zij gezond bewaard zal blijven. Ik smeek u, hou van Jezus en geef niet toe aan het ergste. Sta mij bij, u bij wie ik aandring als een man, dat ik volmaakt zal kunnen worden, help mij ook, zodat u uw eigen aard zult herkennen. Voel met mij mee in mijn lijden, zodat u bekend zult zijn met wat ik lijd. Ontkom het lijden en zie wat ik zie, dan zult u blind zijn voor wat u ziet. Zie wat u moet zien, dan zult u niet zien wat u niet moet zien. Luister naar wat ik zeg en werp wat u gehoord hebt van u af.'

10. 'Deze dingen heb ik tegen u en iedereen die meeluistert gezegd, als hij het wil verstaan. Maar u, O Stratocles,' hem aankijkend, 'waarom bent u zo bedrukt, met vele tranen en verzuchtingen die van veraf hoorbaar zijn? Waar komt die verslagen geest in u vandaan? Waarom heeft u zoveel pijn en grote angst? Merk toch op wat gezegd is en waarom ik u, mijn kind, vraag om uw geest op orde te brengen. Begrijpt u tegen wie mijn woorden gesproken zijn? Is ieder van u in staat geweest om ze te begrijpen? Hebben zij uw intellectuele begrip geraakt? Heb ik u als iemand die naar mij geluisterd heeft? Herken ik mijzelf in u? Is er iets in u dat spreekt dat ik ook bij mij zie? Houdt hij van Hem die in mij spreekt<sup>23</sup> en verlangt hij om gemeenschap met Hem te hebben? Wil hij zich met Hem verenigen? Haast hij zich om Zijn vriend te worden? Smacht hij ernaar om zich met Hem te verenigen? Vindt hij enige rust in Hem? Kan hij zijn hoofd ergens te ruste leggen? Staat hem daarvoor niets in de weg? Niets dat boos op Hem is, Hem tegenstaat, Hem haat, van Hem weglucht, woest is, vermijdt, afkeert, opnieuw begint, verbrand wordt, oorlog voert, met anderen praat,

door anderen gevleid wordt, met anderen instemt? Is er niets anders dat Hem tegenwerkt? Is er iemand die ik niet ken? Een tegenstander, een onruststoker, een vijand, een bedrieger, een tovenaer, een slechte handelaar, ongezond, slinks, een mensenhater, een wereldhater, iemand die zich als tiran gedraagt, opschepperig, opgeblazen, gek, hangend aan de slang, een wapen van de duivel, een vriend van het vuur, behorend tot de duisternis? Is er iemand in u Stratocles die de dingen die ik zeg niet kan verdragen? Wie is het? Antwoord, praat ik voor niets? Heb ik zonder effect gesproken? Nee, zegt de man in u Stratocles die alweer huilt.'

11. Andreas pakte Stratocles bij zijn riem en zei: 'Ik heb Hem van Wie ik gehouden heb. Ik zal rusten in Hem naar wie ik uitzie. Want uw onbehouden gekreun en gehuil van dit moment is voor mij een teken dat ik de rust al gevonden heb en dat ik de woorden die ik gesproken heb, die mij na aan het hart liggen, niet nutteloos tot u gesproken heb.'

12. En Stratocles antwoordde hem: 'Denk niet uiterst gezegende Andreas dat er iets anders is dat mij pijn doet, anders dan u. Want de woorden die u uit, zijn als vurige pijlen die op mij afgeschoten worden. Ieder ervan raakt mij en verteerd mij werkelijk. Het deel van mijn ziel dat zich hecht aan wat ik hoor wordt gepijnigd, de kwelling die zal volgen voorzeggend. Want uzelf vertrekt, en ik weet eerbaar. Maar hierna, als ik uw zorg en genegenheid zoek, waar zal ik die dan vinden en van wie? Ik heb het zaad van de woorden van redding ontvangen, en u was de zaaier, maar dat zij op kunnen komen en groeien heeft niets anders nodig dan u, uiterst gezegende Andreas. Wat heb ik nog meer aan u te zeggen dan dit? Ik heb veel genade en hulp van u nodig om het zaad dat ik van u ontvangen heb waardig te blijken. Anders zal het zich niet voortdurend ontwikkelen, of opgroeien naar het licht, behalve als u het wilt en voor hen bidt en helemaal voor mij.'

13. En Andreas antwoordde hem: 'Dit, mijn kind, is wat ik zelf in u gezien heb. En ik verheerlijk mijn Heer dat mijn gedachte over u niet tevergeefs gewandeld heeft, maar wist wat het zei. Maar opdat u de waarheid zult kennen, morgen levert Aegaetes mij over om gekruisigd te worden. Want Maximilla, de dienaar van de Heer, zal de vijand binnenin hem woedend maken, door niet in te stemmen met wat zij haat en door zich tegen mij te keren zal hij denken zichzelf te troosten.'

14. Toen de apostel deze dingen sprak was Maximilla er niet bij. Want zij had alle woorden waarmee hij haar geantwoord had beluisterd, deels hierdoor geïnspireerd en van zins te doen wat de woorden bedoeld hadden, dus ging zij, niet zonder raad of doel, op weg naar het pretorium. Zij nam afscheid van het hele leven naar het vlees. En toen Aegaetes haar dezelfde eis stelde die hij haar eerder in overweging gegeven had, of zij met hem naar bed wilde gaan, weigerde zij dit, en vanaf toen spande hij zich in om Andreas ter dood te brengen. Hij dacht na over de dood waaraan hij hem bloot zou stellen. En toen van alle doodstraffen alleen de kruisiging bij hem overbleef, vertrok hij met zijn gelijkgestemden om te dinen. Maximilla, terwijl de Heer in de gestalte van Andreas haar vooruit ging, kwam samen met Iphidamia in de gevangenis terug. Daar had een grote bijeenkomst van de broeders plaats en zij hoorde Andreas het volgende vertellen:



15. 'Ik ben broeders, als apostel door de Heer uitgezonden naar deze gebieden waarvoor de Heer mij waardig gekeurd heeft. Niet om iemand te onderwijzen, maar om ieder mens die geneigd is tot dit soort woorden eraan te herinneren dat zij leven in kwaad dat tijdelijk is, zich verheugend in schadelijke waanbeelden. Ik heb u altijd vermaand om daar afstand van te doen en heb u bemoedigd om u in te spannen voor dingen die blijven, om weg te vluchten van alle veranderlijke dingen. Want u ziet dat niemand van u staat, maar dat alle dingen, zelfs tot en met de menselijke gewoonten, makkelijk te veranderen zijn. En dit komt omdat de ziel, die ongetraind is en zich vergist, wat betreft haar aard, zekerheid zoekt in deze vergissing. Daarom beschouw ik hen die gehoorzaam geworden zijn aan het gepredikte woord gezegend, dat zij daardoor de geheimen van hun eigen aard zien, ter wille van wie<sup>24</sup> alle zaken zijn opgebouwd.'

16. 'Ik beveel daarom geliefde kinderen. Bouw uzelf stevig op het fundament dat voor u neergelegd is, dat is onwankelbaar. Geen kwaadwillende kan hiertegen samenzweren. Wees daarom vast geworteld in dit fundament, sta stevig, herinnerend wat u gezien heeft en alles wat gebeurd is terwijl ik met u allemaal rondwandelde. U heeft daden door mij gewerkt zien worden waarvan het onmogelijk voor u is om ze niet te geloven. En zulke tekenen zijn gebeurd dat zelfs onwetende natuur ze luid rond zal bazuinen. Ik heb u woorden gebracht waarvan ik bid dat ze zo door u ontvangen zullen worden, zoals de woorden zelf het bedoelen. Wees daarom standvastig geliefden, in alles wat u gezien, gehoord en waaraan u deelgehad hebt. En God in Wie u geloofd hebt, zal genadig met u zijn en u aan zichzelf voorstellen, u eeuwig rust gevend.'

17. 'Nu wat betreft dat wat mij overkomen zal. Laat het u niet bezwaren, als een vreemd schouwspel, dat de dienaar van God, die vele daden en woorden door God zelf geschonken zijn, door een slecht man uit dit tijdelijke leven geworpen wordt. Want niet alleen mij zal dit gebeuren, maar aan iedereen die Hem liefgehad heeft, in Hem geloofd heeft en Hem belijdt. De duivel die geheel schaamteloos is zal zijn eigen kinderen tegen hen wapenen, zodat zij met hem zullen instemmen en zijn verlangen zal niet slagen. En waarom hij dit beoogt zal ik u vertellen. Vanaf het begin van alle dingen, en, als ik het zo mag zeggen, sinds dat Hij Die geen begin heeft afgedaald is onder zijn heerschappij, drijft de vijand, die vijandig tegenover vrede staat, weg van iemand die hem in werkelijkheid niet toebehoort. Maar als iemand een zwakkere aard heeft en niet volledig verlicht is, als hij nog niet in staat is om zichzelf te herkennen, omdat zo iemand zichzelf niet kent, daarom moet hij (de duivel) door hem bevochten worden. Want hij (de duivel) denkt dat hij hem bezit en voor altijd zijn meester is. Hij werkt hem zo tegen dat hij de vijandschap (verpakt in) een soort vriendschap. Hij stelt hem zijn eigen gedachten voor die hij vaak voordoet als plezierig en verruimend [Ms. bedrieglijk], daarmee denkt hij hem te overwinnen. Hij is dus niet openlijk als vijand tentoon gesteld, want hij zal het doen voorkomen als een vriendschap die hem waardig was.'

18. 'En dit werk van hem ging maar door zolang dat iemand vergat het te herkennen. Maar hij wist het zelf, dat wil zeggen, hij wist wat zijn geschenken inhielden. Maar toen het geheim van genade het licht gezien had, de raad van de rust geopenbaard was, het Licht van de wereld getoond, het geslacht van hen die gered waren beproefd was, strijdend tegen vele pleziertjes, de vijand zelf veracht was, en hijzelf, door de goedheid van Hem die ons genadig geweest is,

bespot is om zijn eigen geschenken waarmee hij de mens dacht te overwinnen, toen begon hij plannen tegen ons te smeden vanuit haat, vijandschap en geweld. Hiertoe is hij vastbesloten, om niet van ons te wijken totdat hij ons verdeeld heeft. Want hiervoor maakte onze vijand zich geen zorgen. Hij bood ons een nepvriendschap aan die bij hem paste. Hij was in staat om niet bang te zijn dat wij, door hem bedrogen, afscheid van hem zouden nemen. Maar toen het Licht van vrijstelling was ontstoken maakte dat het, zeg ik, niet sterker. Want het bracht het verborgen deel van zijn natuur aan het licht, waarvan hij dacht dat het niet opgemerkt zou worden en het liet het belijden wat het (werkelijk) is.

Wetend broeders, wat er te komen staat, laten wij waakzaam zijn, niet ontevreden, geen trotse houding aannemend, in onze ziel geen tekenen dragen van hem die niet bij ons hoort, maar volledig opgeheven naar het hele Woord, laten we zo allemaal blij het einde opwachten en wegvlugten van hem, zodat hij vanaf nu getoond wordt zoals hij is, die onze aard naar onze....

#### (H) Het martelaarschap

(De volgende tekst is vertaald op basis van de Engelse vertaling van ene Flamion die diverse teksten heeft samengeteld tot wat hij dacht dat het meest 'origineel' zou kunnen zijn.)

En nadat hij de broeders de hele nacht toegesproken had, met hen gebeden had en hen aan de Heer had aanbevolen. Liet de proconsul Aegaetes de apostel Andreas vroeg in de ochtend uit de gevangenis halen en zei tegen hem: 'De voltooiing van uw veroordeling is op handen, vijand van dit huidige leven en tegenstander van heel mijn huis. Waarom heeft u het goed gedacht om te infiltreren op plaatsen die niet van u zijn en om mijn vrouw te schenden die vanouds gehoorzaam aan mij was? Waarom heeft u dit tegen mij en heel Achaje gedaan? Dat is de reden dat u vanuit mij een vergelding geschonken zal worden, om dat wat u tegen mij bewerkt hebt.'

En hij gaf opdracht om hem door zeven man te laten martelen en daarna te kruisigen. Hij gaf de beulen opdracht om zijn benen niet vast te spijkeren en dat hij zo opgehangen moest worden, denkend dat hij hierdoor des te meer zou lijden.

Nu ging het bericht hierover door heel Patras, dat de vreemdeling, de rechtvaardige man en dienaar van Christus die door Aegaetes gevangen gehouden werd gekruisigd zou worden, zonder iets fout gedaan te hebben. Één van zijn vrienden zij allemaal naar het schouwspel, kwaad op de proconsul vanwege zijn goddeloze veroordeling.

De beulen brachten hem naar de plaats om wat hen opgedragen was uit te voeren. Stratocles hoorde wat er zou gaan gebeuren. Hij rende snel, haalde hen in en zag de gezegende Andreas gewelddadig meegetrokken worden door de beulen, als een misdadiger.

Hij spaarde ze niet, maar sloeg ieder van hen fors en scheurde hun kleding van boven naar beneden. Hij trok Andreas bij hen weg en zei: 'U mag de gezegende man die mij onderwezen en geleerd heeft om mij te onthouden van extreme woede dankbaar zijn. Anders zou ik u hebben laten zien waar Stratocles toe in staat is en wat de macht van de gemene Aegaetes is. Want wij hebben geleerd om te verdragen wat anderen ons aandoen.' Hij nam de apostel bij de hand en ging met hem naar de plaats bij de zee waar hij gekruisigd zou worden.

Maar de soldaten die hem van de porconsul overgedragen gekregen hadden, lieten hem bij Stratocles achter. Zij keerden terug en vertelden Aegaetes het volgende: 'Toen wij op weg waren met Andreas, hield Stratocles ons tegen, scheurde onze kleren en trok hem bij ons vandaan. Hij nam hem met zich mee en zie, hier zijn wij.'

Aegaetes antwoordde hen: 'Doe een ander kleed aan en volbreng wat ik u opgedragen heb over de veroordeelde man. Maar laat u niet zien aan Stratocles, geef hem ook geen antwoord als hij u iets vraagt. Want ik ken de onbezonnenheid van zijn ziel, hoe die is, en als die geprovoceerd wordt dan zou hij zelfs mij niet sparen.' En zij deden wat Aegaetes tegen hen gezegd had.

Maar terwijl Stratocles met de apostel naar de afgesproken plaats ging, merkte Andreas dat hij kwaad was op Aegaetes. Hij bekritiseerde hem met een lage stem en zei tegen hem: 'Mijn kind Stratocles, ik wil dat u direct uw ziel weer rustig onder controle krijgt en deze drift van u wegdoet. Wees innerlijk ook niet vatbaar voor de zaken die moeilijk voor u lijken te zijn en wees uiterlijk ook niet ziedend. Want het past de dienaren van Jezus om Jezus waardig te zijn. Nog een ding zal ik tegen u zeggen en aan de broeders die met mij meewandelen. Dat de man die zich tegen ons keert, als deze iets tegen ons durft te ondernemen en merkt dat er niemand is die aan hem toegeeft, geslagen en verslagen zal zijn, geheel verdoofd omdat hij niet volbracht heeft wat hij ondernomen heeft. Laten wij hem daarom altijd voor ogen stellen, kleine kinderen, anders slacht hij ons nog als een vijand wanneer wij in slaap zouden vallen.'

Terwijl hij dit en nog meer tegen Stratocles en wie bij hem was zei, kwamen zij aan op de plaats waar hij gekruisigd zou worden en (zag het kruis aan de rand van het strand langs de kustlijn opgesteld) hij verliet hen allemaal, ging naar het kruis en sprak ertegen (als tot een levend schepsel, met luide stem):

'Gegroet O kruis, ja wees werkelijk blij! Ik weet goed dat u vanaf nu gerust zult zijn, u die al lange tijd bezorgd bent, daar op mij staand te wachten. Ik kom naar u toe waarvan ik weet dat het bij mij hoort. Ik kom naar u die naar mij verlangd heeft. Ik ken uw geheim, de reden waarom u bent opgesteld. Want u bent in de wereld geplant om de wankelende zaken vast te zetten. Één deel van u strekt zich uit naar de hemel, om te wijzen naar het hemelse Woord (het Hoofd van alle dingen). Een ander deel van u is uitgespreid naar rechts en naar links, zodat het de jaloerse en weerstrevende kracht van de boze op de vlucht zou jagen en de dingen die in de wereld<sup>25</sup> verstrooid zijn verzameld. Het andere deel van u, dat in de aarde geplant is en stevig in de diepte is vastgezet, (staat daar) zodat u de dingen die in en onder de aarde zijn verenigd met de hemelse zaken. O kruis, voorwerp van redding door de Allerhoogste! O kruis trofee van overwinning over de vijanden! O kruis, op aarde geplant en vruchtdragend voor de hemelen! O Naam van het kruis, dat wat vol is met alles! Goed gedaan O kruis, dat de beweging van de wereld aan banden gelegd heeft! Goed gedaan, vorm die de vorm van wat vormeloos is doet begrijpen! Goed gedaan, onzichtbare bestraffing die pijnlijk de materie die kennis van vele goden heeft bestraft, u drijft hem die dit onder de mensheid bedacht heeft uit! Goed gedaan, u die zichzelf met de Heer bekleed heeft en die de dief droeg als een vrucht, die deze leerling to berouw riep en niet geweigerd heeft om ons te aanvaarden! Maar hoe lang zal ik nog wachten en het kruis niet omarmen, zodat ik levend gemaakt zou worden door het kruis, door het kruis de

gebruikelijke dood van iedereen (onderga) en het leven verlaat? Kom dichterbij u verleners van vreugde aan mij, u dienaren van Aegaetes. Voltrek ons beider verlangen. Bind het lam aan het lijdenshout, de man aan zijn Maker, de ziel aan zijn Redder.'

Nadat de gezegende Andreas dit gezegd had keek hij, staand op de grond, ernstig naar het kruis en gaf de broeders opdracht dat de beulen moesten komen om te doen wat hen was opgedragen, want zij stonden veraf.

Zij kwamen, bonden zijn handen en voeten en spijkerden die niet vast. Want die opdracht hadden zij van Aegaetes, omdat hij hem wilde pijnigen door deze ophanging en dat hij dan 's nachts levend door de honden verslonden zou worden. Zij lieten hem hangen en gingen bij hem weg.

Toen de menigte van discipelen in Christus die hij gemaakt had erbij stond en zag dat zij niets met hem gedaan hadden zoals het gewoonlijk bij kruisigingen gebeurt, hoopten zij opnieuw iets van hem te horen. Want terwijl hij hing, draaide hij zijn hoofd en glimlachte. Stratocles vroeg hem dit: 'Waarom glimlacht u dienaar van God? Uw lachen laat ons rouwen en huilen omdat wij van u beroofd zijn.' En de gezegende Andreas antwoordde hem: 'Zou ik niet lachen, Stratocles mijn zoon, over de ijdele poging van Aegaetes waarmee hij ons denkt te straffen? Wij zijn vreemdelingen voor hem en zijn samenzweringen. Hij heeft niet geluisterd, want als hij dat had, dan zou hij gehoord hebben dat de man van Jezus niet gestraft kan worden, omdat hij vanaf nu door Hem gekend is.'

Daarna sprak hij tegen ieder van hen in het algemeen, want ook de heidenen hadden zich verzameld, boos om het onrechtvaardige oordeel van Aegaetes.

'U mannen die aanwezig bent, vrouwen en kinderen, oud en jong, slaaf en vrije, en iedereen die wil luisteren. Schenk geen aandacht aan het ijdele bedrog van dit huidige leven, maar schenk juist aandacht aan ons die hier omwille van de Heer hangen en die op het punt staan om uit dit lichaam te vertrekken. Doe afstand van alle lusten van deze wereld en veracht de aanbidding van de afschuwelijke afgoden. Ren naar de waarachtige aanbidding van onze God die niet liegt en maak van uzelf een tempel die zuiver en klaar is om het Woord te ontvangen. [Grieks: Haast u om mijn ziel binnen te halen, zoals deze zich haast naar de hemelse zaken. Veracht alle tijdelijke zaken met een woord en verstevig uw geesten als mensen die in Christus geloven.]

En de menigte die deze dingen hoorde vertok niet van die plaats en Andreas ging een dag en een nacht verder met hen te spreken. Op de volgende dag waren zij nog kwader, kijkend naar zijn verdraagzaamheid, standvastige ziel, wijsheid van geest en krachtige geestesgesteldheid. Zij haastten zich eensgezind naar Aegaetes, naar de rechterstoel waar hij zitting hield en riepen dit uit tegen hem: 'Wat is dat voor rechtspraak van u, O proconsul? U heeft fout geoordeeld! U heeft onrechtvaardig veroordeeld! Uw rechtszitting is tegen de wet! Wat heeft deze man voor kwaad gedaan? Wat heeft hij overtreden? De stad is bezorgd, u beschadigd ons allemaal! Vernietig de stad van Caesar niet! Geef ons deze rechtvaardige man! Geef de heilige man aan ons terug! Dood geen man die door God geliefd is! Vernietig geen man die zachtmoedig en heilig is! Zie, al twee dagen is hij opgehangen en hij leeft nog. Hij heeft niets geproefd en toch verfrist hij ons allemaal met zijn woorden en zie, wij geloven in de God die hij predikt. Haal

deze rechtvaardige man naar beneden, dan zullen wij allemaal filosofen worden. Bevrijd de eerbare man dan zal heel Patras vrede hebben. Stel deze man in vrijheid en heel Achaje zal met hem bevrijd zijn!

Maar toen Aegaetes in eerste instantie niet naar hen wilde luisteren en naar het volk wuifde met zijn hand dat zij moesten vertrekken, werden ze laaiend van woede en stonden ze op het punt om hem geweld aan te doen, het waren er ongeveer tweeduizend.

De proconsul zag dat zij waanzinnig werden en was bang dat er een opstand tegen hem zou komen. Hij stond op uit de rechterstoel en ging met hen mee, belovend dat hij Andreas vrij zou laten. Sommigen gingen vooruit en maakten de apostel en het overige volk dat daar was duidelijk waarom de proconsul eraan kwam. De hele menigte aan discipelen verheugde zich samen met Maximilla, Iphidamia en Stratocles.

Maar toen Andreas het hoorde begon hij te zeggen: 'O die onnozelheid, ongehoorzaamheid en eenvoud van hen die ik onderwezen heb! Hoeveel heb ik tot hen gesproken en zelfs tot op deze dag heb ik hen niet kunnen overtuigen om weg te vluchten van aardse zaken! Maar zij zijn nog altijd daaraan gebonden, blijven daarbij en willen er geen afscheid van nemen. Wat is dat toch met die genegenheid, liefde en sympathie voor het vlees? Hoe lang nog let u op wereldse en tijdelijke dingen? Hoe lang nog begrijpt u de dingen die boven ons zijn niet en dringt u niet aan om die te achterhalen? Laat mij vanaf nu, om ter dood gebracht te worden op de wijze die u ziet en laat niemand mij in geen geval losmaken van deze ketenen. Want zo is het voor mij bestemd om uit dit lichaam te vertrekken en aanwezig te zijn bij de Heer, met Wie ik ook gekruisigd ben. Zo zal het gebeuren!'

Hij keerde zich naar Aegaetes en zei met luide stem: 'Waarom bent u gekomen Aegaetes, die een vreemdeling voor mij bent? Wat wilt u opnieuw proberen, welk verzinsel, wat komt u halen? Vertel ons dat u tot berouw gekomen bent en gekomen bent om ons los te maken. Nee, ik zal zeker niet met u instemmen als u berouw toont Aegaetes. Niet als u mij al het materiële belooft zal ik afscheid nemen van mijzelf, niet als u zegt dat u bij mij hoort, zal ik u vertrouwen. En zou u proconsul, hem die vastgebonden is vrijlaten? Hij die vrijgemaakt is? Die door zijn Bloedverwant herkend is? Die genade ontvangen heeft en liefde van Hem gekregen heeft? Maakt u degene die een vreemde voor u is vrij? De vreemdeling? Die alleen voor u ten tonele verschijnt? Ik heb iemand met Wie ik eeuwig zal zijn, met Wie ik ontelbaar veel eeuwen zal spreken. Naar Hem ga ik toe, naar Hem haast ik mij, Die mij ook bekend maakte wie u bent, Die tegen mij zei: *'Heb Aegaetes door met zijn geschenken. Laat die angstwekkende persoon u niet bang maken, denk ook niet dat hij u, die van mij bent, vasthoudt. Hij is uw vijand, hij is de pest, een bedrieger, een verleider, een gek, een tovenaer, een bedrieger, een moordenaar, boosaardig, zonder barmhartigheid.'* Ga daarom bij mij weg, u werker van allerlei kwaad.' [Grieks: 'Hij is uw vijand. Daarom ken ik u, door Hem die mij toestond dit te weten. Ik vertrek van u, want ik en zij die verwant aan mij zijn haasten zich naar dat wat van ons is en laten u bij wat u was en wat u niet weet van uzelf dat u bent.']

Toen de proconsul dit hoorde stond hij sprakeloos en als buiten zichzelf geplaatst. Maar heel de stad maakte tumult

dat hij Andreas los zou maken. Maar de gezegende Andreas riep met luide stem: 'Laat uw Andreas Heer die aan het kruis gebonden is niet lijden om opnieuw losgemaakt te worden. Geef mij die op Uw geheimenis geplaatst ben niet over aan de schaamteloze duivel. O Jezus Christus, laat niet uw tegenstander hem die aan Uw genade hangt losmaken. O Vader, laat deze gemenerik niet langer hem die Uw grootheid heeft leren kennen vernederen. Maar laat U Jezus Christus, Die ik gezien heb, Die ik vasthoudt, Die ik liefheb, in Wie ik ben en zijn zal, ontvang mij in vrede in Uw eeuwige tenten, zodat via mijn vertrek er een ingang zal zijn naar U, van velen die verwant zijn aan mij en dat zij kunnen rusten in Uw majesteit.' Na dit gezegd te hebben en nog meer dat de Heer verheerlijkte, gaf hij de geest, terwijl wij allemaal huilden en rouwden om ons gescheiden zijn van hem.

En na het overlijden van de gezegende Andreas, kwamen Maximilla en Stratocles dichtbij, niets gevend om hen die erbij stonden, en zichzelf maakte zijn lichaam los. Toen het avond was gaf zij dit de gebruikelijke zorg en begroef het (langs de kust). Zij ging door met gescheiden van Aegaetes te zijn, vanwege zijn wrede ziel en zijn slechte manier van leven. Zij leidde een eerbiedig en rustig leven, vervuld met de liefde van Christus, temidden van de broeders. Aegaetes bleef het veel proberen, hij beloofde dat zij zou heersen over zijn zaken, maar hij was niet in staat om haar te overtuigen. In het holst van de nacht stond hij op, zonder dat zijn huisgenoten het wisten en wierp zichzelf vanaf een grote hoogte, waardoor hij omkwam.

Maar Stratocles die zijn broer naar het vlees was, wilde niet iets van het materiële dat hij naliet aanraken, want de ongelukkige man stierf zonder nageslacht, maar zei: 'Laat uw spullen met u meegaan Aegaetes. Want deze dingen hebben wij niet nodig, want zij zijn verontreinigd. Maar wat mij betreft, laat Christus mijn vriend zijn en ik Zijn dienaar. Heel mijn bezit geef ik aan Hem in Wie ik geloofd heb. En ik bid dat door het waardig luisteren naar het gezegende onderwijs van de apostel, dat ik zal verschijnen als een deelgenoot met hem in het tijdloze en oneindige koninkrijk.' Zo hield de opstand van het volk op en iedereen was blij over de verbazingwekkende, ontijdige en plotselinge val van de wetteloze Aegaetes.

- <sup>1</sup> Uit "Het apocriefe Nieuwe Testament" M. R. James-vertaling en Notes Oxford: Clarendon Press, 1924
- <sup>2</sup> De Griekse provincie waar Korinthe en Athene lagen.
- <sup>3</sup> Niet nader bekend. De handelingen van Andreas en Mattheüs zijn apart vertaald opgenomen in dit boek..
- <sup>4</sup> Midden-noord Turkije
- <sup>5</sup> Midden-noord Turkije
- <sup>6</sup> West Turkije
- <sup>7</sup> West Turkije iets boven Nicea
- <sup>8</sup> Noord Griekenland
- <sup>9</sup> Ofwel Dardanellen
- <sup>10</sup> Constantinopel of Istanbul
- <sup>11</sup> Noord oost Griekenland
- <sup>12</sup> Marmara Turkije op het Europese continent.
- <sup>13</sup> Grieks Macedonië
- <sup>14</sup> Of onbewezen verklaarde?
- <sup>15</sup> Ca. 25 meter
- <sup>16</sup> Gregorius had haar bekering weggelaten.
- <sup>17</sup> Zuidelijke schiereiland van Griekenland, ten westen van Korinthe
- <sup>18</sup> De vrouw van de proconsul
- <sup>19</sup> Romeinse godin van de jacht
- <sup>20</sup> Ook wel Nisaia genoemd, ten oosten van Korinthe

- 
- <sup>21</sup> Ofwel de Griekse stad Sparta.  
<sup>22</sup> Zoals Adam voor God  
<sup>23</sup> Andreas verwijst hier wrsch. naar Jezus  
<sup>24</sup> Zij die de geheimen van hun ziel kennen.  
<sup>25</sup> Buiten(land)